

Истраживачка анализа //
Радна верзија: Закон о
високом образовању

Матрица изборне анестезије

Како се политичка технологија „Рио Тинта“
примењује на српско образовање

Највећи удари на суверенитет дешавају се у институционалној тишини

Званични наратив

„Модернизација, здрава конкуренција и спречавање одлива мозгова.“

▣ Повећање буџета за факултете од 20% (12 милијарди динара).

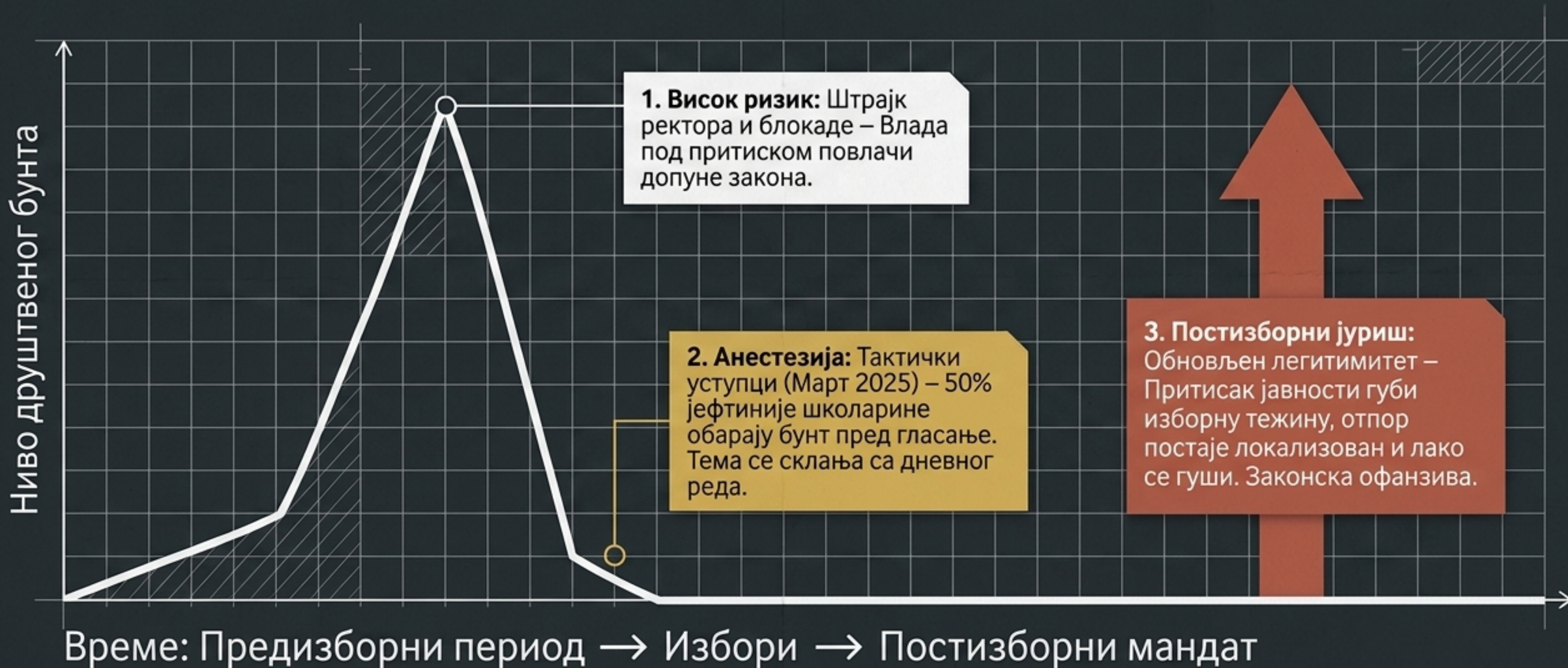
▣ Смањење школарина за самофинансирајуће студенте за 50%.

▣ Изједначавање основице за плате од 1. јануара 2026.

Скривена стварност

Класичан тактички узмак. Куповина социјалног мира и демобилизација студената у предвечерје избора како би се спречио неконтролисани улични пожар.

Темпирање кризе: Анатомија предизборне анестезије

Шта се крије иза нацрта Закона о високом образовању?

Стратешки циљеви
извршне власти:
**Радикално
преуређење
система**

1. Пацификација универзитета

Сламање аутономије и унутрашњег отпора кроз контролу над управљањем.

2. Екстернализација система

Заобилажење националних институција и избегавање домаће акредитације.

3. Финансијска транзиција

Преливање буџетског новца у приватне и стране комерцијалне токове.

Пацификација: Универзитет као мета вертикалне политичке контроле

Историјски гледано, државни универзитети у Србији су језгро друштвених промена и отпора. Циљ закона је сламање тог независног коректива.

ДРЖАВНА КОНТРОЛА

Тежња државе

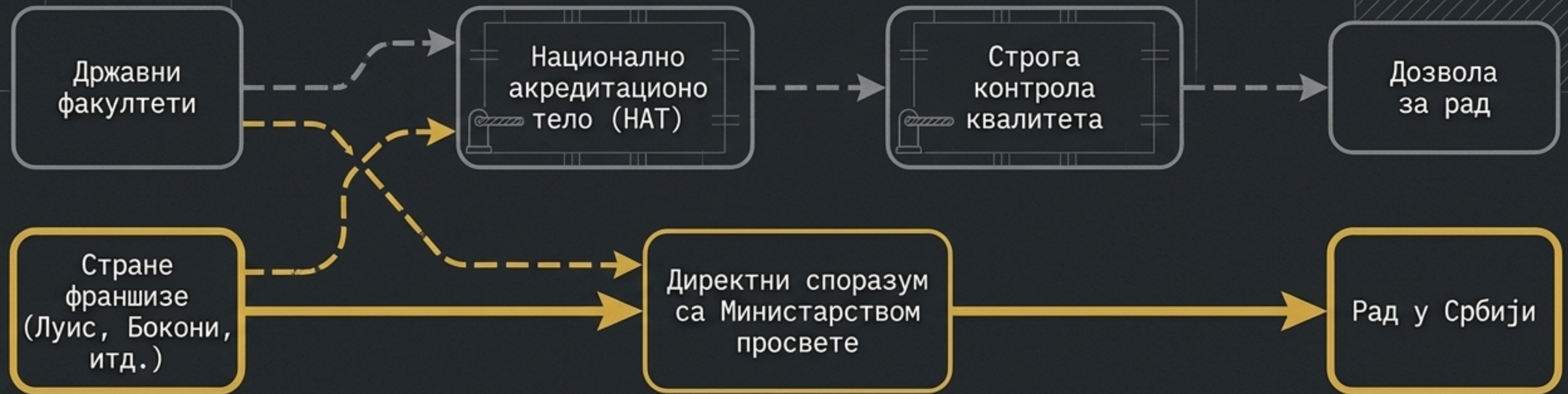
Измена начина избора органа управљања. Држава (као оснивач) преузима контролу над саветима факултета, избором ректора и декана.

Реакција струке

Академска заједница ово упоређује са озлоглашеним „Шешељевим законом“ из 1998. године, чији је једини циљ био дисциплиновање непослушних професора и студената.

Одузимањем монопола на буџетско финансирање, факултети се гурају у тржишну борбу за опстанак — што професуру приморава на економску послушност уместо на друштвени ангажман.

Екстернализација: Бајпас националног суверенитета

1. Деградација домаћих тела:

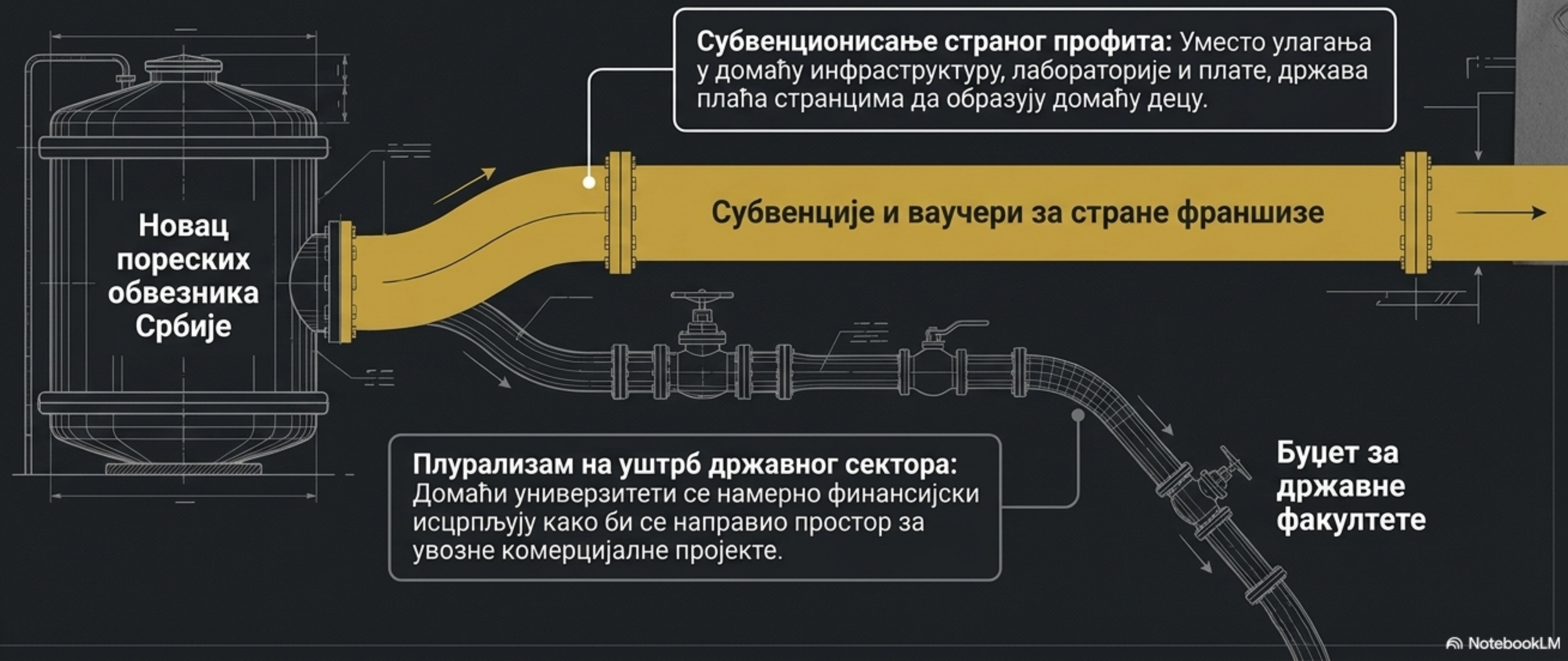
Страни факултети не пролазе кроз домаћу акредитацију (НАТ).

2. Губитак контроле над програмом:

Држава губи право да вреднује шта се и са којим идеолошким предзнаком предаје будућој елити.

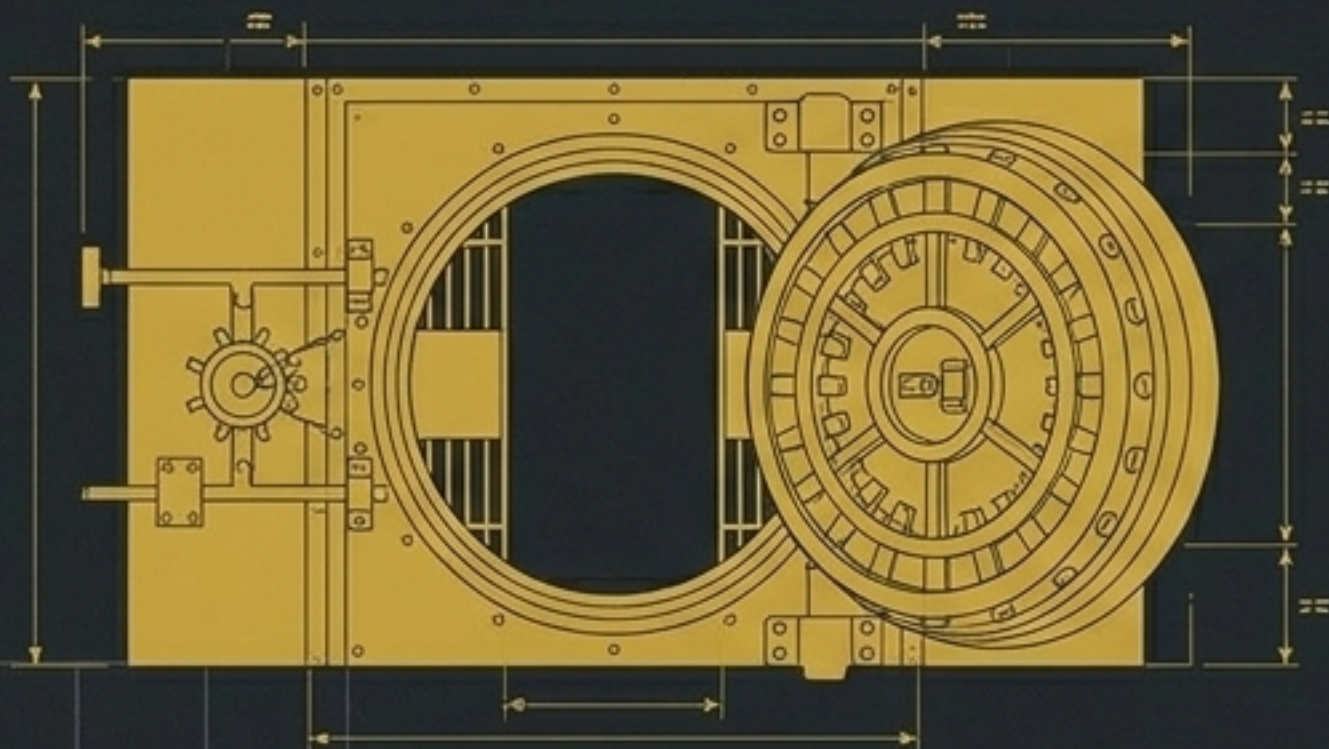
Транснационализација образовања: Образовање престаје да буде стуб суверенитета и постаје услужна делатност где дипломе и знање остају везани за стране центре моћи.

Економски суицид: Финансирање туђег суверенитета из нашег џепа

Двоструки стандарди државне штедње

Високо образовање (За странце)

Широм отворена буџетска врата. Држава нуди директне субвенције и изједначава приватне/стране факултете са државним у расподели новца грађана.

Основно и средње образовање (За домаће)

Сурова „Рационализација“. Ново Стручно упутство за 2025/2026. годину намеће ригорозно спајање одељења и гашење мањих група. Просветари се масовно гурају у технолошки вишак под изговором „немања новца у буџету“.

Зашто је потребна „Литијумска матрица“ за просвету?

Универзитет је историјски најопаснији противник за сваку власт у Србији јер поседује две ствари које је немогуће апсолутно контролисати:

Закључак: Гурање оваквог закона у предвечерје избора био би огроман политички ризик. Зато је извучена лекција из Пројекта „Јадар“.

Анатомија патерна: Од литијумских мочвара до амфитеатара

Фаза стратегије	Пројекат „Јадар“ (Литијум)	Закон о високом образовању
1. Институционални јуриш	Тајни договори са компанијом и мењање просторних планова иза леђа јавности.	Покушај шверцовања допуна закона које заобилазе домаћу акредитацију.
2. Друштвени бунт	Масовне еколошке блокаде путева и мостова широм Србије.	Оштар отпор Ректорског колегијума, штрајкови професора и претња блокадама.
3. Изборна анестезија	Уредба Владе о укидању плана („стављена тачка“) ради смиривања пред изборе.	Повлачење закона + ванредна инјекција из буџета (попуст 50% на школарине). Тема се замрзава.
4. Постизборни јуриш	Пројекат експресно васкрсава кроз судове чим су избори прошли.	Најављено председничко форсирање закона у Скупштини након биралишта.

Фаза 4: Пакт за постизборни јуриш

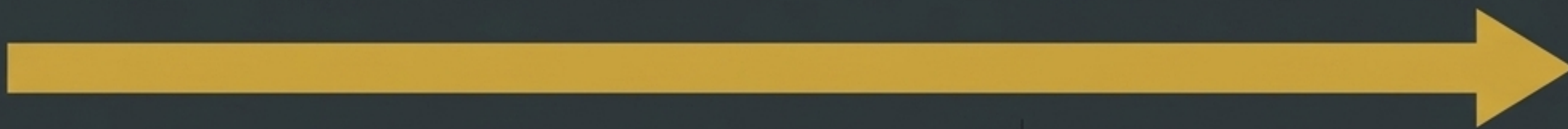
„Моју радну групу нико не може да распусти... Ако Влада буде поново попуштала уцењивачима, ја ћу лично као председник поднети предлог закона Народној скупштини.“
– Александар Вучић

Везивање руку опозицији

Када се обезбеди нови четворогодишњи мандат, ризик од губитка власти је уклоњен.

Чист терен за системске законе

Протести на почетку новог мандата имају далеко мању шансу да оборе владу. Закон се враћа на сто пуном силом.

Образовни колонијализам

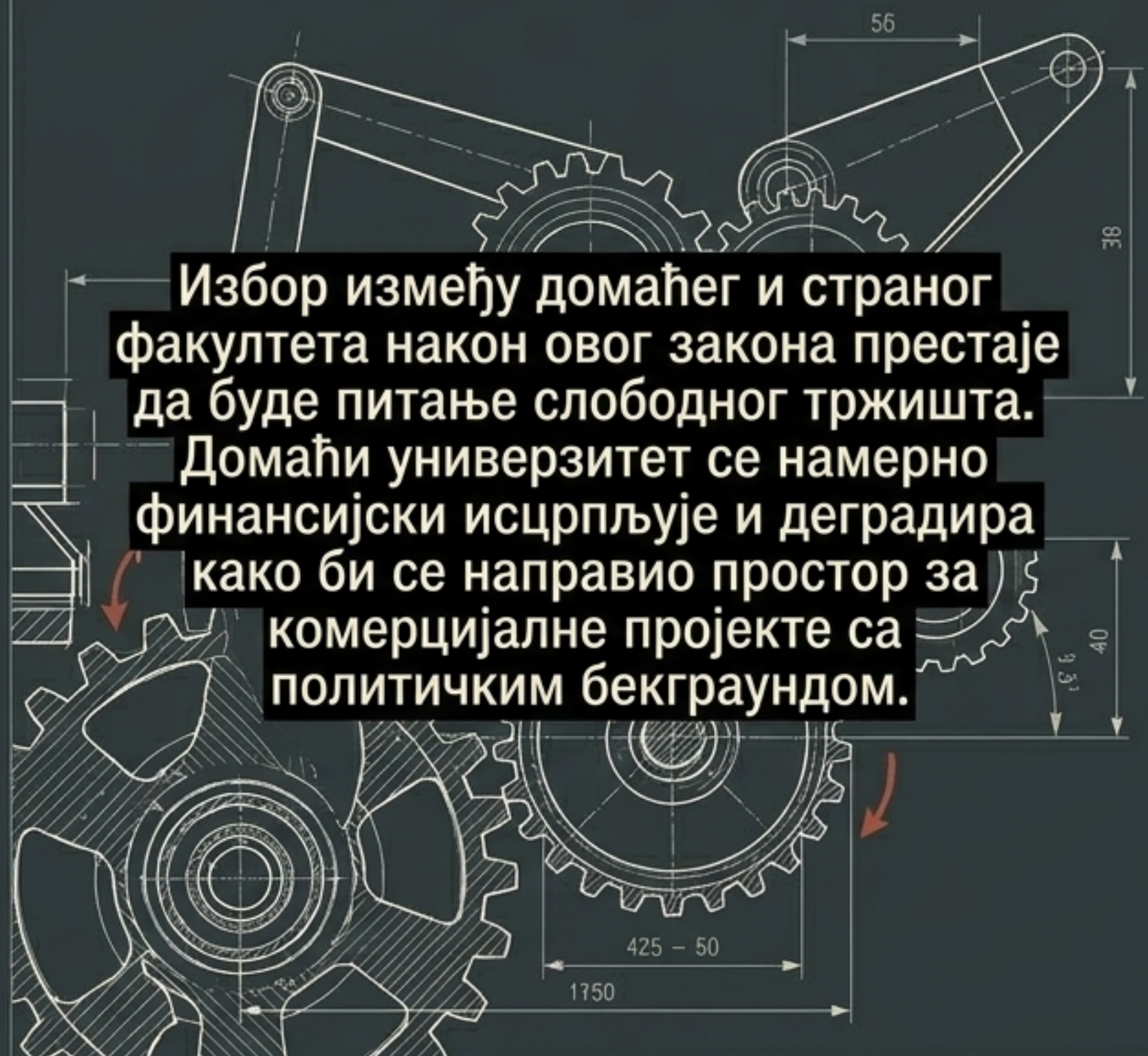
Екстернализација
(Заобилажење домаћих институција и НАТ-а).

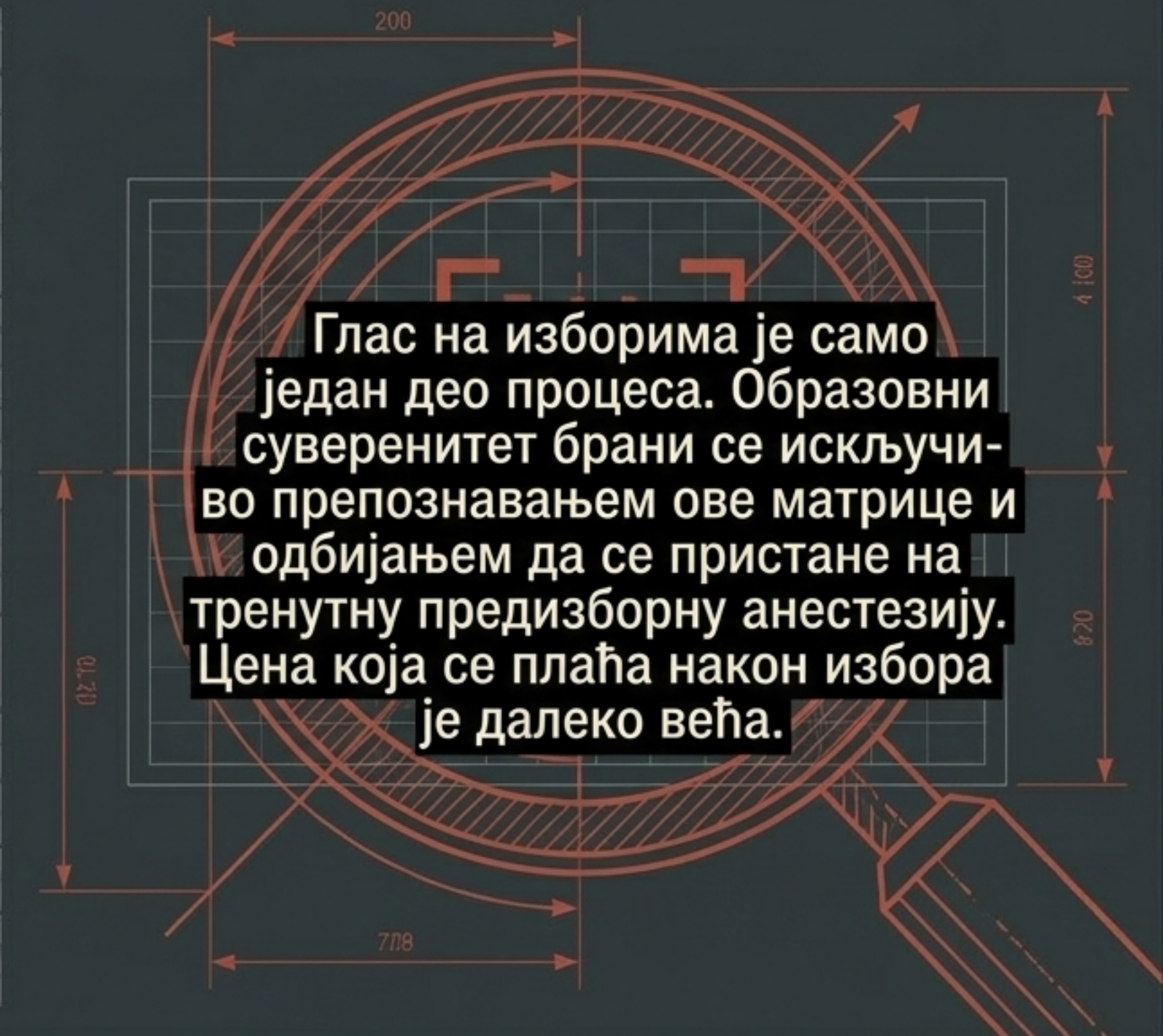
Пацификација
(Сламање аутономије и контрола управе).

Суверенитет над ресурсима се постепено дислоцира из домаћих институција у корист страних центара моћи. Србија постаје подређени конзумент туђих програма на сопственој територији.

Државни инжењеринг, а не слободно тржиште

Избор између домаћег и страног факултета након овог закона престаје да буде питање слободног тржишта. Домаћи универзитет се намерно финансијски исцрпљује и деградира како би се направио простор за комерцијалне пројекте са политичким бекграундом.

Глас на изборима је само један део процеса. Образовни суверенитет брани се искључиво препознавањем ове матрице и одбијањем да се пристане на тренутну предизборну анестезију. Цена која се плаћа након избора је далеко већа.